

Glas za veznikov

Informacijski dnevnik A. I. S.

Leto I - Št. 87

Cena 2 liri

TRST, sobota 29. septembra 1945

UREDNIŠTVO: Via S. Felice 8 - Telefon št. 93854 in 94443

OGLASI: Cena za milimeter višine (širina ena kolona): trgovski L. 7, mrtvaški L. 18 (osmrtnice L. 36), objave L. 9, finančni in pravni oglasi L. 12. V vsebini lista (tekstni oglasi) L. 12. Davek ni všteta. Plačljivo vnaprej. Oglase sprejema Unione Pubblicità Italiana S. A., Trst, via Silvio Pellico št. 4, tel. 94044. Cena posameznega števila L. 2 (zaostale L. 4). Fotokopije na vradamo.

SVET ZUNANJH MINISTROV

Razgovori o francoski poslanici Trezen komentar bostonskega lista

London, 29. septembra
V petek se je Svet zunanjih ministrov sestel dvakrat na sejo. Nadaljeval je razgovore o francoski poslanici o nadzorstvu in upravi Nemčije. Pregledal je tudi poročila tajnikov zunanjih ministrov o vprašanju načrtov, ki so jih na seji Sveta sporazumno odložili za ponovno razpravljanje.

Ni se znano, kdaj bo Svet zaključil svoje delo, čeprav predvidevajo, da se bo to zgodilo konec tedna. Poročilo, ki podaja vsebino petkovih razgovorov dostavlja, da se bo Svet ponovno sestel v soboto dopoldne.

Bostonski list «Christian Science Monitor», ki komentira delo londonske konference, pravi med drugim:

«Svet zunanjih ministrov stoji pred težavami, ne pa pred pomolom. Sama zamisel tega sveta ne dovoljuje, da bi doživel pomol, najmanj pa zdaj ko stojimo na začetku svetovne obnove. Svet je trajna ustanova. Ne sme se desinteresirati na problemih, ki jih ni mogoče rešiti na eni seji. Jasno je, da je tisti, ki je mislil, da je lažje pripraviti mirovne pogodbe kot pa se bojevati, doživel grenko razočaranje ob novicah, ki prihajajo iz Londona. Govore o krizah, razgovorih in manevrih. Če bi bila sedanja konferenca zunanjih ministrov petih vselesnih narodov poslednja možnost, da pridemo do trajnega miru, bi bilo upravičeno, da bi se s tem resno ukvarjali. Tako pa to ni na me-

Zdaj polagata račune

Josef Kramer in Irma Grese — dva mučitelja iz belsentnega taborišča.

DEVETI IN DESETI DAN RAZPRAVE

V LÜNEBURGU ODKRIVAJO GROZOTE

Prihod Kramerjeve žene - Polkovnik Smith pripravlja zagovor

Lüneburg, 29. septembra
Vsi zadnji dnevi procesa v Lüneburgu so posvečeni zasliševanju priča. Na dan prihajajo naravnost nepopolni primeri zločinov in trpinčenj.

Po Szafranovi je kot priča nastopila 25-letna Poljakinja Kamermerz. Delala je v usnjarni v Auschwitzu, kjer jo je neki paznik po imenu Otto Graf obremenil s njenimi tovarskimi stvari divje pretepel. Nekoč je tako kruto ravnal s neko deklico, da je zaradi tega umrla. Včasih je delavke slekli, jih gole pretepavali s gumijevko, pri tem pa jim pripovedoval o svojem delu v krematoriju.

Priča je nato omenila primer neke druge interniranke, ki je umrla zaradi zločinov nekega plemiča. Truplo nesrečnice so pustili ves dan na mestu, kjer je padla.

Priča je nato pripovedovala sodnemu dvoru, da sta dr. Klein in Kramer vsak dan izbirala ženske za plinsko celico. O Hösslerju je dejala: «Preden je bil premečen v Belsen, je ukazal, da je treba ubiti šest mladih deklet. Prisostvovali sem morala usmrtiti štirih obojenk.

Kamermerzova trdi, da so v bolnici v Auschwitzu bolnicam namesto sladkorja vbrizgavali injekcije petroleja in razkuževalnih sredstev tako, da so nekatere umrle. Po osvoboditvi taborišča ji je neki angleški zdravnik odredil injekcijo groznega sladkorja. Ker pa je dvomila v injekcijo, ki ji bila nemika, je razbila ampulo in v prisotnosti zdravnikov vsebino zažgala. V ampuli je bil res petrolej.

Priča je pripovedovala sodnemu dvoru, da so na nekaterih jetnikih delali poskuse za umetnim oplodjevanjem.

Priča je izjavila, ko je pripovedovala o strahotah zadnjih dni, da bi jih bili vse podobne, če bi se Angleži zakezali za dva dni.

Na razpravo v Lüneburgu je prišla tudi Kramerjeva žena. Ko so ji predpovedali vstop v dvorano, je bruhnila v jok. Bratnilcu je dejala: «Naj govore o mojem mošk karkoli, jaz bom zaupala. Z menoj in tremi otroki je bil vedno dobro. Kramer, ki je zvedel za prihod svoje žene, je bil tega zelo vesel. Dejal pa je, da njegovi otroci niso bili potrebni kot pa njega. Kramerjevo bodo verjetno zaslišali kot pričo.

Kot priča sta bila zaslišana tudi britanski major Geoffrey Smallwood, ki je vodil preiskavo belsentnega taborišča in madžarska židinja Ilona Stein. Izpovedala je, da sta Kramer in Irma Grese odgovorili za trpljenje in smrt stoletin internirank.

Poljak Abraham Glihowicki, ki so ga tudi zaslišali kot bivšega interniranca se je sredi zasliševanja zgrudil in ni mogel več nadaljevati svojega pričevanja.

Z izpovedmi je lahko nadaljeval šele naslednjega dne, ko so poleg njega zaslišali še več drugih žensk priča.

Polkovnik H. A. Smith profesor mednarodnega prava na londonski univerzi je odstopal iz Lüneburga v London, da bi pripravil zagovor 45 obojencev. Vrnil se bo v 15 dneh.

DEMOKRATSKE BESEDE

ANGLEŠKI TISK

(Po Iorju Thomasu)

V uredništvu ljubosumno števajo razlike med osebam in zunanji sodelavci. Spoznamo se, da noben polno kvalificirani poročevalec ali pomočni urednik, s čimer je mišljen poročevalec ali pomočni urednik, ki je v tem svojstvu služil najmanj tri leta, ne bo kot stalno nastavljeni delavec pri kakem londonskem dnevniku ali večerniku prejel manj kot devet gvinej na teden, poleg tega pa še vojno doklado v znesku 7 šilingov in 6 peninj na teden. Tedenki najnižji dohodek podočnega polno kvalificiranega poročevalca ali pomočnega urednika pa je od 5 funtov, 3 šilingov in 6 peninj do 6 funtov in 15 šilingov na teden (vključno vojno doklado). Zunanje sodelavce plačujejo od prestora, po številu plovcev njegovega nastanjenega priprema, ne pa po tem, kar je napisal sam. Nagrada je lahko dogovorjena tudi drugače: po posebnem naročilu, po dogovoru za vsak dan, ko je zaposlen. Običajno je zunanji dopisnik samostojni novinar, ki se preživlja s dopisovanjem večim časopisom. Zivljenje takega novinarja je sicer nevarno, je pa dvomljivo in niše se ga ne loti, ki ne pozna njegove trdote, ki je pozna na je pri gledaliških igrah.

Pomočni uredniki

Iz vseh navedenih virov pretežno vsak dan v uredništvu od hudo do pisanj, tipkanj, tiskanih, brzojavljenih ali telefoniranih vestij. Za tisk jih prireja skupaj po glavnih pomožnih urednikih, ali pa so pri velikih uredništvih razdeljeni na posamezne skupine, kot n. pr. skupino za domače vesti, tuje vesti, sport in kronika. Njihovo delo obsega izbiranje, krajanje, popravljanje dejstev, izboljševanje sloga, prevajanje brzojavnih vestij v angleščino, pojasnjevanje, kjer je potrebno, izbira črk in določanje naslovov, labavo med dopisovanjem materialom vrši posebni pregledovalci, ki meče nekatere vesti v koš, ostane pa dosežejo svojim tovaršem s kratko osebno važnostjo vesti, n. pr. črke ali številke, s katero označuje vrsto naslova, ki naj ga vsebuje. Vsebinski pregled in izbira opravi pomočni urednik, ki preda nato predelano stvar v oddelke ali pregledovalce, ki meče nekatere vesti v koš, ostane pa dosežejo svojim tovaršem s kratko osebno važnostjo vesti, n. pr. črke ali številke, s katero označuje vrsto naslova, ki naj ga vsebuje. Vsebinski pregled in izbira opravi pomočni urednik, ki preda nato predelano stvar v oddelke ali pregledovalce, ki meče nekatere vesti v koš, ostane pa dosežejo svojim tovaršem s kratko osebno važnostjo vesti, n. pr. črke ali številke, s katero označuje vrsto naslova, ki naj ga vsebuje.

Sovjetske sile

zapustile severno Norveško

London, 29. septembra
Agencija BBC poroča, da so po vestih, ki prihajajo iz Oslo, sovjetske čete izpraznile severno Norveško.

Sklepi konference

avstrijskih pokraj

London, 29. septembra
Radijska postaja na Dunaju poroča, da so na konferenci avstrijskih pokrajin ob enem s predlogom za razširitev začasne vlade predlagali naslednje ukrepe:

1. na dan 26. novembra naj se razpiše splošne volitve;
2. med tem časom naj se vsaki 15 dni sestane konferenca pokrajin; 3. dr. Renner naj dobi mandat, da pripravi razširitev zakonov njegove vlade — s primernimi spremembami — na vse Avstrijo; 4. v nekaterih

UNRRA pomaga

UNRRA je do konca julija poslala v vzhodno Evropo in Sredozemlje 1.534.250 ton dobav, v vrednosti okoli 80.000.000 dolarjev.

Grčija je dobila 873.586 ton, Jugoslavija 204.182, Češkoslovaška 90.080, Poljska 87.642, Italija 73.245 in Albanija 1.522.

IZ SLOVENIJE

Traktorski tečaj so v mariborskem okrožju.

Minister za trgovino in preskro Narodne vlade Slovenije je izdal uredbno o prevažanju in prenašanju blaga iz Slovenije.

20. septembra je oddal mnogo mladincev in mladnic 1. bataljona 1. mariborske mladinske delovne brigade v Slivnico pod Pohorje, kjer bodo sekali in pripravljali drevje za Maribor.

ČANGKAJŠEK IN MAO TSE TUNG

Kitajski sporazum

Sestava osrednje vlade, splošne volitve, razorožitev komunističnih obojencev - Gospodarska obnova

London, 29. septembra

Kot poroča «Associated Press», je radijska postaja v Moskvi včeraj javila, da je bil v pogajanjih med Čangkajšekom in komunističnim voditeljem Mao Tse Tungom v notranjem političnem sporu na Kitajskem dosežen sporazum.

Sporazum predvideva sestavo osrednje vlade, v kateri bodo močno zastopane vse politične stranke, splošne volitve v bližnji bodočnosti ter razorožitev komunističnih obojencev sil.

Kot poroča moskovska radijska postaja, je imela evažno vlogo pri prizadevanju za narodno enotnost pred nedavnim sklenjenja pogodba med Sovjetsko zvezo in Kitajsko.

Čangkajšekova izjava

Čangkajšek je izjavil, da je kitajska komunistična stranka edina ovira k popolnemu zedinjenju države.

Na razna vprašanja dopisnika znanega ameriškega tednika je odgovoril, da bodo lahko delovale vse kitajske politične stranke. Zajemena jim bo svoboda besede in tiska.

O kitajsko-sovjetskih odnosih je generalistim dodal, da so bili razgovori med obema državama

prisrčni in zadovoljivi ter so mnogo doprinesli k sporazumu o obsevnem sodelovanju.

Ker predvidevajo, da se bo Kitajška znašla v težkem finančnem položaju, je Čangkajšek omenil, da ima vlada namen podpirati za sebe podjetnost povod, razen v poštni, prometni in železniški službi ter pri hidroelektričnih napravah.

Dr. George Ko Yek, ravnatelj kitajskega poročevalskega urada, je izjavil, da izdeluje kitajska vlada načrt za izboljšanje splošne življenjske ravni prebivalstva, za odpravo pomanjkanja in za dvig vojaške moči kitajske države.

Država bo v celoti, ali vsaj delno vodila kitajsko industrijo za državno obrambo in ustanove, katerih namen je skrbeti za javno blaginjo.

Javna služba, arzenali, železnice, hidroelektrične centrale ter državne industrije bodo prišle pod državno nadzorstvo; država bo tudi sodelovala pri pospeševanju kmetijske proizvodnje namenjene za notranji in zunanji trg.

Vse druge industrije, kot n. pr. jeklarska, petrolejska in vodni transport bodo odprte zasebni podjetni, država pa jih bo podpirala, v kolikor bo potrebno.

Iz Jugoslavije

Velika tovarna mila «Riviera» v Kotoru, ki je takoj po osvoboditvi prišla v delo, je že dosegla izredno kapaciteto. V tej tovarni izdelujejo mila za pranje, britje in toaletno milo v majhnih količinah. Te dni so pričeli z rafinirjo glicerina.

Radio New York je objavil članek «New Herald Tribune» o jugoslovanskem novinarju Branku Vučkeliću, ki so ga junija 1943 ubili Japonci.

Položaj po sedmem kolu šahovskega turnirja za prvenstvo jugoslovanske v Novem Sadu je sledeč: Vuković 5; Vidmar, Pirc, Rabar, Puc, dr. Trifunović in Čvetković 4½; Gilgrić, Tomović, Subarić, Milić, Neukirch in Tudićski 4; Popović in Kostić 3½; Filipović in Sonjaković 2½; Fajfer 2; Kačič 1½; Radoljić ½.

Prošnja za prvi kongres nemške social-demokratske stranke

London, 29. septembra
Dr. Kurt Schumacher, bivši socialdemokratski poslanec v nemškem parlamentu, ki je preživel mnogo let v nacističnih koncentracijskih taboriščih, je prošil za vezniške oblasti, naj mu dovolijo sklicati prvo narodno konferenco socialdemokratske stranke za hanoversko področje dne 6. oktobra.

Na kongres je povabil štiri zvezne eksekutive v Berlinu in štiri zvezne redno izvoljene eksekutive 1. 1933, ki je zdaj v Londonu.

Zapiamba časopisov v Tokiu in Osaki

Tokio, 29. septembra
Japonski informacijski urad je včeraj zapiabil najvažnejše časopise v Tokiu in Osaki, ker so pridobili iz razgovor, ki ga je imel cesar Hirohito z dopisnikom lista «New York Times».

Španija se bo morala odločiti

Ostri napadi na Francovo vlado se vedno bolj stopnjujejo - List «Arriba» se razburja zaradi objave pisma med Churchillom in Francim

Washington, 28. septembra
Namestnik ameriškega zunanjega ministra Dean Acheson je izjavil, da ne more pričakovati nobenega koristnega sporazuma med vlado Združenih držav in Španijo generala Francoa.

Acheson, ki je dal to izjavo na nekem tiskovnem sestanku, je objavil tudi pismo, ki ga je poslal predsednik Roosevelt ameriškim veleposlaniku v Španiji Normanu Armourju meseca marca. Pismo se glasi:

«Dragi gospod Armour, Ob vašem imenovanju za poslanika v Madridu, vam želim razločiti svoje stališče o odnosih s Španijo.

Fašistična Italija in nacistična Nemčija sta pomagali sedanjemu španski vladi, da je prišla na oblast. Ker je Španija sama zasledovala totalitarni režim, je seveda sedanja španska vlada Američanom nepriljubljena, ker ne moremo razumeti ter opravičiti dejstva, da Španci še naprej prenašajo podobne režime.

Vsekakor je gotovo, da ne bomo pozabili zadržanja Španije ter pomoči, ki jo je nudila našim osemim sovraničnikom, ko nam je bila vojna sreča manj naklonjena. Upoštevati bomo morali tudi delavnost, namere in propagando falangistov v preteklosti in v sedanjosti. Vsega tega ne bomo mogli izbrisati ob novem zadržanju Španije sedaj, ko smo skoraj dosegli popolno zmago nad tistimi, s katerimi se je sedanjí španski režim v preteklosti tolikokrat vezal, bodisi duhovno, bodisi z izjavami kakor tudi z dejanji. Dejstvo, da vzdržuje naša vlada formalne diplomatske odnose s tem režimom, še ne pomeni, da odobravamo ta režim in njegovo fašistično stranko, ki je bila sovražna. Združenim državam in ki je skušala razširiti svoje fašistične nauke na zahodni polobli.

Nasla zmaga nad Nemčijo bo pomenila uničenje nacizma ter vsake druge podobne ideologije. Kakor veste, ni naša navada, da se v rednih okoliščinah vmešavamo v notranje zadeve drugih držav, dokler ne ogrožajo miru. Oblika španske vlade in politika, ki je Španija vodi, so stvari, ki zanimajo samo španski narod. Vendar ne bi bil polna polna odkritost, ako ne bi izjavil, da ne vidim, kako more vlada, ki je zgrajena na fašističnih načelih, najti svoje mesto v skupnosti narodov.

Imamo največje simpatije do španskega naroda in zelo srečni bi bili, če bi mogli z njim vzpostaviti priprilnečnejše odnose. Mnogo stvari je, ki bi jih hoteli napraviti na gospodarskem in na drugih področjih, da pokažemo iskreno našega prijateljstva. O možnosti uresničenja teh načrtov niti ne moremo razpravljati, ker je ameriško javno mnenje tako zelo proti režimu, ki je zdaj na oblasti v Španiji.

Zato vam želimo iz srca, da bi bil zelo blizu trenutok, ko bo Španija prevzela vlogo in odgovornost, ki ji jo po našem mnenju pripada na področju sodelovanja in mednarodnih sporazumov.

Franco-Churchill

Falangistični časopis «Arriba» je v sredo objavil članek o pismu, ki ga je general Franco prejel leta po postal Winstonu Churchill, in v katerem mu predlaga ustvaritev zahodno-evropskega bloka.

To je v španskem tisku prvi dokaz o pismih med Francim in Churchillom, čiji vsebino so pretekli teden obelodanili. Ta pisma doslej v Španiji še niso bila znana in «Arriba» v svojem članku niti z besedo ne omenja odgovora, s katerim je Churchill odklonil Francove predloge.

List pravi: «Zgodovina se bo spomnila naporov, ki jih je doprinesla Španija, da bi rešila civilizacijo kontinenta, ko je besnela Armourju meseca marca. Pismo se glasi:

Čehi hočejo biti svobodni

Praški šupan in predsednik nove češke socialistične stranke dr. Peter Zenkl je nedavno dejal:

«Na Češkem imamo list, ki se imenuje «Svobodna Slova» (t. j. «Svobodna beseda»), toda navzlic temu ni javno mnenje svobodno. Zlastno dejstvo je, da Čehi več izvedo o razmerah v svoji domovini iz tujih listov kot iz domačih».

Nova češka socialistična stranka se je včeraj imenovala «Narodno socialistična stranka». Njen vodilni član je bil dr. Beneš, preden je postal predsednik republike.

vojna. Graja objavo pisma, ki ju je objavil «Reuters», in trdi: «Pismuška pošta pripada samo političnemu in naslovničevu; je zasebna značilna in ne sme biti objavljena brez privolitve avtorjeva».

Španska republikanska vlada v tujini, ki ji predseduje Jose Giral, je ustanovila vrhovno sodišče. Sodišče bo dobilo popolno ustavno oblast španske države; ustanovlje, ne bo bilo po republikanskih zakonih.

Špansko poslanstvo v Londonu je poslalo izjavo, v kateri obsoja neuteleljnost postopanja nekaterih angleških in ameriških krogov, ki najbrže iz političnih razlogov govorijo o smrtni obsodi Santiaga Alvaraza in Sebastiana Caprina, bivših komisarjev španske republike, ki so ju zaprli. Špansko zunanje ministrstvo je dalo poslanstvu navodila, naj izjavi, da nihče od njiju ne bo obsojen, dokler se bodo zaslišali vseh priča.

Bevinova izjava

Po «Reuterju» objavi pismo med Churchillom in Francim, dalje pisma, ki ga je poslal Roosevelt ameriškim veleposlaniku v Španiji in po izjavi podtajnika ameriškega zunanjega ministrstva Deana Achesona, ki je dejal, da ni možen kakšen realen sporazum med vlado Združenih držav in Francovo vlado, je podobno zatrdil v spodnji zbornici tudi angleški zunanji minister Bevin. Dejal je, da Španija ne bo sprejeta med Združene narode, če si španski ljudstvo ne bo moglo prej izvoliti svoje vlade.

Včeraj je prišlo še poročilo, da so na svetovni sindikalni konferenci v Parizu, ki se udeležujejo delegati šestdesetih narodov, španski sindikalni voditelji pozvali navzoče, naj zahtevajo od svojih vlad prekinitve gospodarskih odnosov s Francovo Španijo in boj kot španski trgovskih ladij.

Sovjetska zveza, ki se zelo zanima

